

даними отриманими під час польових досліджень в межах відповідного природного утворення [3; 4].

Література:

1. Давидов, О. В. (2019). Загальна характеристика берегової системи «крилатий мис» Кінбурнська-Покровська-Довгий. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. 11. С. 95 - 105. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2019-11-13>
2. Давидов, О. В., Сімченко, С. В. (2019). Методичні аспекти дослідження берегової системи у межах системи типу «крилатий мис» Кінбурнська-Покровська-Довгий. Регіон – 2019: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 16 – 17 жовтня 2019 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. – с. 55-58.
3. Давидов, О. В., Чаус В. Б., Онойко, Ю. Ю., Роскос, О. М., Сімченко, С. В. (2021 а) Моніторинг морфодинаміки берегового бар'єру «крилатий мис» Кінбурнська- Покровська – Довгий (за 2019–2021 роки). Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки,. № 15. С. 39 - 50. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2021-15-4>
4. Давидов, О. В., Чаус, В. Б., Муркалов, О. Б., Роскос, О. М., Сімченко С. В. (2021 б). Морфологічна будова берегової зони бар'єрної системи «крилатого мису» Кінбурнська-Покровська-Довгий. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. 14. С. 39-51. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2019-14-5>
5. Кривульченко, А. І. (2016). Кінбурн: ландшафти, сучасний стан та значення: Монографія. Кропивницький: Центрально-Українське видавництво. 416 с.

Коваль Віктор Васильович, Чернявський Андрій Михайлович

*НПП «Білобережжя Святослава»
Херсонський державний університет*

ЙМОВІРНІ НАСЛІДКИ НЕКОНТРОЛЬОВАНОГО СКИДУ ВОДИ З КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА ДЛЯ ДНІПРОВСЬКОГО-БУЗЬКОГО ЛИМАНУ

Вступ. Дніпровсько-Бузький лиман – одна з найбільших водойм відповідного типу, що розташовані в межах Чорного та Азовського морів, вздовж берегів України. Досліджуваний лиман має велике природоохоронне, господарське та стратегічне значення для нашої держави. В межах лиману здійснюється рибальство, судноплавство та різноманітні види туристичної діяльності. В межах лиману відбуваються міграції різноманітних видів риб та птахів, він знаходиться на перехресті трьох екокоридорів. Тривалі бойові дії підтвердили статус лиману як дуже важливої території, що має військово-стратегічне значення як в плані оборони та логістики, так і в плані наступальних військових операцій.

Теоретичний аспект. Дніпровсько-Бузький лиман розташований в районі північно-західної частини Чорного моря та представляє собою складову гирлової області двох великих річок Дніпра та Південного Бугу [3]. За генетичними ознаками лиман представляє собою

затоплену долину річки, яка повністю або частково відділена від моря акумулятивною формою. За гідрологічними ознаками в межах лиманів відбувається змішування прісних річкових та солоних морських вод, внаслідок чого вони визначаються як водойми естуарного типу [2].

Дніпровсько-Бузький лиман розташований в межах тектонічної западини, схили якої розвиваються у різних неотектонічних режимах. За таких умов, вздовж північних схилів поширені підвищені, абразійно-зсувні береги, а вздовж південних – низинні, акумулятивно-стабільні та акумулятивно-відступаючі [3].

Постановка проблеми. На початку листопада 2022 року, під час контрнаступу Збройних сил України, військами РФ було пошкоджено дамбу Каховської ГЕС ім. П.С. Непорожнього [1]. Відповідна дія спричинила неконтрольований спуск води з Каховського водосховища в напрямку лиману та акваторії Чорного моря. Слід зазначити, що стік річки Дніпро був зрегульований у 1955 році, тобто природна система нижнього Дніпра розвивалася понад 75 років в умовах регуляції річкового стоку [2]. За цей період у пониззі річки сформовано відповідні природні ділянки та комплекси прибережного плавневого комплексу. Різкі підйоми рівнів несуть катастрофічні екологічні наслідки не лише для Каховського водосховища, яке осушується – вони істотно впливають на нижню частину долини річки Дніпро та її лиман. Рівень верхнього б'єфу водосховища складає 16 м, під час неконтрольованого спуску води рівень спочатку знизився до позначки в 15 м, а потім до 14,5 м та продовжує зберігати негативну тенденцію [1].

Результати. Опираючись на матеріали польових досліджень, дані певних літературних джерел та результати дистанційного моніторингу, ми спробували спрогнозувати, до яких наслідків може призвести неконтрольований спуск води з Каховського водосховища:

- підвищиться швидкість стоку річкових вод, що призведе до посилення процесів ерозії, як в межах долини Дніпра, так і в межах мілководних частин лиману;
- підвищиться кількість твердого стоку, що призведе до занесення (замулення) існуючих підхідних каналів як в межах долини річки, так і в межах лиману;
- підвищення рівня водної поверхні в лимані спричинить активізацію абразійних процесів вздовж берегу, що, у свою чергу, призведе до посилення зсувних явищ;
- посилення стоку з лиману вплине на характер еволюції Кінбурнської коси, спровокує затоплення понижених місць в районах Бієнкових озер, Василівських плавнів та може спричинити винос прибережно-морських наносів до прибережних акваторій Чорного моря;
- зменшення солоності вод лиману може вплинути на екологічний стан водних екосистем та неминуче різновекторно вплине на існуюче біорізноманіття акваторії та прибережних ділянок водойми.

Висновки. Внаслідок значних об'ємів неконтрольованого спуску води з Каховського водосховища, в межах берегової зони Дніпровського-Бузького лиману, проявляться процеси, які спричинять негативні наслідки, як в береговій зоні так і в прибережних екосистемах.

Список використаних джерел:

1. Поліщук М. Каховське водосховище: ситуація на межі катастрофи. URL: <https://grivna.ua/publikatsii/kahovske-vodoshovishe-situaciya-na-mezhi-katastrofi> (дата звернення: 02.06.2023)
2. Стецюк В. В., Ковальчук І. П.. Основи геоморфології: Навч. посіб. / За ред. О. М. Маринича. — К.: Вища шк., 2005. — 495 с.
3. Чернявський, А. М. Геоморфологічні особливості берегової зони Дніпровсько-Бузького лиману: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» / А. М. Чернявський; наук. керівник к.геогр.н., доцент Давидов О.В.; Міністерство освіти і науки України ; Херсонський держ. ун-т, ф-т біології, географії і екології, кафедра екології і географії. – Херсон : ХДУ, 2020. – 52 с.

Лозова Людмила Вікторівна

Херсонський державний університет

ВНУТРІШНІ ПЕРЕМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НЕОДНОРІДНОСТІ ГЕОДЕМОГРАФІЧНОГО ПРОСТОРУ У ЧАСИ ВІЙНИ.

Через російське вторгнення в Україну кардинально змінюється геодемографічна ситуація в країні та вектори розселення українців по території нашої держави. За статистичною інформацією МОМ (Міжнародна організація з міграції), кількість осіб, які отримали статус ВПО складає близько 7 млн. осіб. З них понад 945 тис. осіб мають досвід переміщення попередніх років 2014-2015 року [2,3]. Коли війна мала локальний характер та люди в основному переміщалися зі Сходу держави по території України, зокрема в сусідні регіони та до столиці, їх кількість становила близько 1 млн. 600 тис. осіб [1]. Від 24 лютого 2022 року ці переміщення набули загальнодержавних масштабів. Сьогодні у результаті такої кількості ВПО та зовнішніх мігрантів визначаються нові зміни в розподілі населення по території нашої країни. Усе більше соціальне навантаження відчувають регіони з більш «безпечним» територіальним положенням. Відбувається це внаслідок зміни лінії фронту, деокупації територій, віддаленості від лінії бойових дій. У нових місцях проживання ВПО намагаються соціально інтегруватися та отримати певну стабільність: знаходять житло, роботу, віддають дітей до місцевих шкіл та садочків.